

Vers és dallam

Beszélgetés Vitai Ildikóval és a Kalákával

Tömött egyetemi klubok, lélegzethez is alig lehet jutni. Ki lehet a vendég, hogy ilyen nagy az érdeklődés? A Kaláka együttes akik műfajt teremtettek. Koncert közben eszünkbe juthat: hogyan születnek a megzenésített versek? Melyik lehet fontosabb: a formába öntött sorok tartása, vagy a zene, a dallam. Erről beszélgettem olyan előadókkal, akik ezzel a „bizonytalan előadói kategóriával” járnak az ország klubjait. Hogy a megzenésített versek tolmácsolása miért bizonytalan kategória? Erre Vitai Ildikó válaszolt:

— Mindig a besorolással volt a baj. Mi az amit vállaltunk? Tánccal, énekes verselés, versmondás, szonon, vagy mai dal? A Magyar Rádió a szonon kategóriába sorolt bennünket, akik a zenésített verseket adjuk elő. Eleinte a népzenei osztályhoz tartoztunk, de áttörtük a határokat. A szonon nem tartom stílusomnak, éppen ezért „gitáros énekes” címet használok. Hogy én hová sorolnám magunkat? A zene és az irodalom (versmondás) között van a helyünk. Úgy határozom meg, hogy a harmadik sávon haladunk, mint az autópályán. Közel a zenéhez, közel a versmondáshoz, de semmiképp sem a szórakoztató zenéhez.

— Vitai Ildikó hogyan zenésíti meg a verseket?

— Pályafutásom elején saját dalaimat énekeltem, később rájöttem, hogy a mások által megfogalmazott gondolatokat kell átadni. Úgy böngészek a versek

között, mintha én írtam volna azokat, s rátalálok gondolataimra. Hogy foglalom zenébe? Nekem azért nehéz a feladat, mert csak egyetlen hangszere, a gitár kell komponálnom, nem úgy mint a zenekaroknak. Ha találkozom egy-egy verssel, megérzem a hangulatát s rögtön megtalálom hozzá a megfelelő zenei kifejezésformát. Olvasgatom a verset, s bennem cseng a zenéje, „belső füllel” megérzem, hogy milyen melódia kapcsolható a sorokhoz.

— Hogyan talál rá egy-egy versre?

— Nincs meghatározott módszerem. Sokat olvasok klasszikusoktól, és figyelem a mai költők művészetét is. Ha kezembe kerül egy olyan vers, ami igazán magával ragad, abból biztosan megzenésített vers lesz. Sokszor barátaim ajánlanak alkotásokat.

— Szabad-e módosítani, változtatni az irodalmi szövegen?

— Előfordul, hogy a zene, a dallam határozza meg, hogy bizonyos sorokat vagy versszakokat ismételvek, a dalok törvényei alapján. De a leírt szavakon nem változtatok...

A cikk elején azt írtam, hogy a megzenésített versek műfaját a Kaláka együttes teremtette meg. Most mégis kiegészíteném Sebők nevével, s az azóta hozzájuk felzárkózott Kolinda együttesrel. Szegedre a leggyakrabban a Kaláka jön, az egyetemisták és főiskolások klubjaiba. Épp ezért velük beszélgettem legutóbb arról, hogyan komponál zenét a versek

hez a „közösség” (kaláka). Gryllus Dániel az együttes vezetője mondta:

— Sokan azt gondolják: elég a jó vers, a jó hang, s a zeneszám. Persze, nem így van. Mi négyen zenélünk együtt, s mindig valamelyikünk ötlete alapján, közösségi munka révén alakul ki a vers végső zenei képe. Mindig abból indulunk ki, hogy az ösztönös formákat bonyolultabb zenei megoldások követhetik. Eleinte olyan dalokat énekelünk, amelyekben ha elterti a formai és a zenei megoldás, kipótoltuk dúdolással. Később rájöttünk, hogy így nem lehet folytatni. Érzékenyebben kell reagálni a szavakra, a vers formai és tartalmi szempontjából egyaránt. Most odáig jutottunk el, hogy hosszabb, kevésbé ritmikus művekkel szerepelünk. Így Kosztolányi, József Attila, Lorca gondolatosabb költeményei, Arany balladái, vagy Shakespeare Hamletje is szerepel műsorainkban.

— Repertoárokba került egy Örkény-novella is...

— Ez azt jelenti, hogy a prózát is felfedeztük. Olyan novellát, ami csak az első pillanatban kacagtató, később a dallam adja meg a mű zenei megfelelőjét. Ha nem így lenne, nem adnánk elő Örkény novelláit. Mint mondtam, mi ennél többet akarunk.

— Közel negyven hangszerezen játszottok. Koncertjeiteken előkerülnek a pengetős, a fúvós, a vonós és ütő zeneszerszámok. Ezeket is kifejezhetitek a vers hangulatát?

— Mivel együttes vagyunk, az a célunk, hogy minél sokrétűbb legyen egy-egy dal hangzása. Természetes, hogy kifejezzük a versek hangulatát, „csak” el kell találni ezt a hangulatot. Ebben rejlik a művészetünk...

B. T.

A pincér rendez

Miközben a menzai ételminőség és a kiszolgálás módját szidják az egyetemisták, bizonyára úgy gondolják, sokkal szerencsésebb helyzetben vannak, az oktatók, akik az egyetemi étkezdében, a Gödörben ebédelhetnek. Gondolják ezt azért, mert amíg ők, hallgatók órákat állnak sorba az ebéért, s az óras várakozás után is gyakran hideg és nem mindig szakszerűen elkészített ételt kapnak, addig — úgy vélik — az oktató csak besétál a Gödörbe, ahol nincs sorbaállás, ahol csak néha hideg az étel, s ahol nincs kitéve az ember a menzánénik kényekedvények.

A menzai ellátás mennyiségi és minőségi színvonaláról épp e lap hasábjain jelent meg közvéleménykutatás, melynek eredményeképp megállapították: a menzát csak szidjuk, valójában azonban nem is olyan rossz. Hasonló közvélemény-kutatásra a Gödör esetében nem volt szükség, mert rendeltetésének többé-kevésbé megfelelt ez a vendéglő, s habár szolgáltatásai nem elégitenek ki első osztályú igényt, az elvárás is szerényebb velük szemben. Igaz, konyhája kicsit zsiros, a vendéglő szellőztetése nem megoldott, mégis idejárnak évek óta a tudományegyetem közeli intézeteinek tanárai, munkatársai, az orvosegyetem-klinikusai, ápolói és az egyetemisták, ha kicsit magasabb az otthonról kapott apanázs összege.

Visszatérve a hallgatói gondolatmenethez — hogy mennyivel kényelmesebb a Gödörben elfogyasztani a napi főételt — igazságát el kell ismernünk — egy bizonyos pontig. Érvényessége azon a ponton szűnik meg, ahol megjelenik a felszolgáló a maga kifejezéstelen, merev tekintetével. Szerencsére a gyakori Gödörlátogató tudja, hogy csak egy bizonyos pincérre igaz ez a megállapítás, ezért megpróbál úgy helyezkedni, hogy lehetőleg kikerüljön a bajszos-szakállas, modortalan felszolgáló látóköréből. Ez a szerencse azonban nem mindenkinek adatik meg. Akadnak olyan vendégek, akik — más hely nem lévén — kénytelenek helyet foglalni „Modortalan” asztalánál, s felmérve a helyzetet,

máris tudják, oda az étvágy és a jó emésztés. Ehhez ugyanis — közismerten — nyugodt légkör, kellemes, halk párbeszéd szükségeltetik a pincérrel vagy az asztaltársal. Itt azonban ilyesmire nem kerülhet sor, mert „Modortalan” miközben rezzenéstelen arccal felveszi a rendelést, minősíthetetlen megjegyzéseket tesz a hölgyvendégek küllemére, az egyetemi oktatókat — köztük a korosabakat is — pedig szemérmetlenül letegezi. Ezt többen megpróbálják tolerálni, ki-ki vérmérséklete szerint. „Modortalan” viszont cseppet sem zavartatja magát, sőt különböző utasításokat osztogat a vendégeknek. Például, „nem kell úgy finnyáskodni!” mondja, ha esetleg kevésbé tiszta a tányér, vagy „na, szőlaljon már meg anyukám, hogy a magáé”, mármint az étel stb., stb. Mindennél sajátos véleménye van, arra is tud magyarázatot, hogy miért hozza elsőként az utolsó fogást, arra is, hogy miért nem hoz úditót és evőeszközt, s arra is, hogy a szomszéd asztalnál rendelt ételeket miért a másikhoz viszi. Egészen biztosan arra is választ tudna adni, miért ilyen határtalanul bizalmaskodó és szemtelen. A legtöbb vendég azonban nem kérdezi ilyesmit, igyekszik inkább mielőbb befejezni ebédjét, vagy elnézést kérni ismerősétől, hogy idehozta, de hát ez van legközelebb az intézethez. Van aki viccesre veszi, s megkérdezi a Fizeót, meddig garázdálkodik még itt a kollégája.

Akármielyik megoldást is választja a vendég, nem lehet az ügyet elintézetnek tekinteni. A napközben felelősségteljes munkát, gyógyító-kutató tevékenységet végző, egyetemi dolgozók azért járnak a Gödörbe enni, hogy a napnak legalább ezt a fél óráját nyugodtan töltsék el, hogy rövid időre elszakadjanak a munkahelyi gondoktól, kicsit lazítsanak. Ehelyett mostanában egyre többen görcsberándult gyomorral, emberi mivoltukban megaláztatott távoznak az étteremből, nemegyszer azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy ez így nem mehet tovább, máshová járnak ezentúl ebédelni.

— gr —

Humor innen-onnan

Szálkák, minden mennyiségben

Szálka: „Fából lehasadt, apró hegyes szilánk”. Fájt annak, akit megbökök. Ezért nem kell vele kapkodni, mindig csak finoman. Szurkáljon csak másokat. A szálka családfájához, mármint a fához, vigyázva kell hozzájárulni. Inkább más vidékre kívánt ismerősünket kell biztatni, hogy tapogassa végig a fát. Megfelelően megválasztott előfeltételek esetén rengeteg szálkához juthatunk, ha azokat kihúzzuk a kezéből. Ezzel is hangoztathatjuk a feléje irányuló barátságunkat. Ezúttal a saját gyűjteményeimből adok közre néhányat kedvcsinálóként. (Itt feltétlenül meg kell jegyezni, hogy a gyűjtést mindenki saját felelősségére végezheti.)

VÁSÁRLÁSI MÓDSZER:

— Mikor vetted ezt a szép ruhát?
— Észre tegnap, el ... ma.

BORRAVALÓ:

— Petrák hallgató ittas állapotban jött be a laborba!
— Igen, mert azt állítja: ösztöndíja csak borraival és most ezt igazolta. De többet, ebben a hónapban nem fordulhat vele elő.

SÜLYOS GOND:

— Azt hiszem, ma megint gyümölcsöt kell enni ebédre — mondta a mama a fiának, miután a dinosaurus megette a papát.

BARÁTNÓK:

— Szervusz drágám! Képzeld, éppen a fodrásztól jövök.
— Látom, zárva volt.

OPTIMIZMUS:

Minden álmomat valóra váltok — mondta az álmodozó.

UTOLSÓ TETT:

— Kiszellőztetek — mondta a matrós utolsó mondataként a tengeraltjárón.

INSTABIL HELYZET:

— Neked annyira megártott ez a kis pálinka, hogy alig tudsz megállni a kezemen.

KITARTÁS:

— A katalógust az érdeklődés ellenére is megtartom — mondta a gépész.

MEGÉRZÉS:

— Azt hiszem, az E épületet nem fogom szeretni — mondta egy első éves —, mert itt van a matematika tanszék és a nyelvi lektorátus is.

AJÁNLAT:

— Csodálatosan szép órákat szerzek önnek asszonyom — mondta egy óratolvaj.

DISZKRÉCIÓ:

— Véleményét mindenki nyugodtan leírhatja név nélkül, hiszen ezért van itt az írásszakértő.

BARÁTI SZÍVESÉG:

— Adjál kölcsön száz forintot ösztöndíj-osztásig!
— Miért, mikor lesz a következő?
— Mit tudom én. Te kapsz ösztöndíjat!

BOLHA-BESZÉLGETÉS:

— Miért ugrálsz bolha komám?
— Kénytelen vagyok, mert a gazdám vakarózik.

UTCÁN:

— Szabad lesz kérem?
— Igen, a jövő héten válok. (az Egyetemünk c. lapból)

MOTTO: „Nincs olyan rossz előadás, amelynél rosszabbat ne lehetne tartani.”

— Miért nem jársz előadásra?
— Miért pont én járnék, amikor a prof. is mást küld be maga helyett.

— Az az előadó, aki papírból tartja az előadást, azt gondolja talán, hogy az egyetemi hallgatók nem tudnak olvasni?

— Tisztelt hallgatóm, a mai előadás elmarad, objektív technikai akadály merült fel — ott-hon felejtettem a jegyzetemet.

— El kell járni minden előadásra, mert nincs olyan rossz előadás, amelyen valami hasznosat ne lehetne tanulni.

— Ez igaz, megtanuljuk, hogy nivótlan előadásra nem szabad többé eljárni.

— Némely előadáson tapasztalható — a meggyőzés alapja nem mindig a meggyőződés.

— Rájöttem, miért van olyan zsvajv némely előadáson: — Aki túlságosan figyel, nem érti az igaz szót.

— Én az előadást a leghatékonyabb oktatási formának tartom, ezért végigülök minden előadást az egyetemen — igaz, hogy csak mozielőadást.

— Bennem az előadás látogatásának érdeke latens maradt, ugyanis én úgyban jobban tudok aludni — nyilatkozta Mormota Mór.

— Mechából katalógust tartanak. Valaki mérgeződik. — Miért jön ilyen lassan a katalóguscédula? — Nem győzik felírni a hiányzókat.

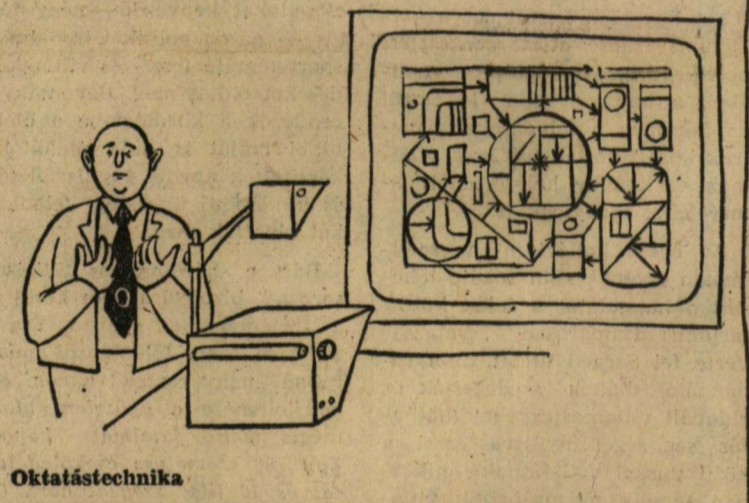
— Az egyesben a mikrofont biztos egyenirányított áram táplálja, mert egy-egy mondatperiódusban csak a mondat felét erősíti fel. (A mi egyetemünk c. lapból)

GYERMEKSZÁJ:

— Mondj egy példát az igazságtalanságra!
— Igazságtalanság az, ha a papa rosszul csinálja meg a házi feladatokat, s én kapok egyet!

NAGYBETŰ:

— Mikor ír az ember nagybetűvel? — kérdi a tanító bácsi.
— Ha rövidlátó. (A Közgazdász c. lapból)

A Bölcsész Hét rendezvényei

A József Attila Tudományegyetem bölcsész kari KISZ-szervezete — a korábbi évekhez hasonlóan — az idén is megrendezi a BÖLHE-t. Az április 10–12. között tartandó rendezvénysorozat programjában a diákdékan megválasztása mellett sok humorral fűszerezett szellemi és sportvetélkedők is szerepelnek. Április 10-én hangzanak majd el a diákdékan jelöltek korteszbeszédei,

melyet táncmuzsika követ. Április 11-én kerül sor az évfolyamok közti szellemi vetélkedőre, a sportvetélkedőre, s a József Attila emlékműsorra. A második nap eseményeit a Törbül zárja. Április 12-én rendezik meg a Tanárparlamentet, s ugyancsak ezen a napon vetélkednek a hallgatók a Diákdékan nagydíjáért. A háromnapos rendezvénysorozat utolsó eseménye a Diákdékan-fosztó Bál.

Bukta-túra

A FIN keretében az idén első alkalommal rendezi meg a főiskola KISZ szervezete az április 1-i tréfas diáknapot Bukta-túra címmel. A minden bizonnyal nagy érdeklődést kiváltó rendezvénysorozat helyszíne lesz a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főépületének udvara. Programjai:
11,00 óra: Karikatúra kiállítás
11,30 óra: Bukta-túra kikiáltása
12,00 óra: Népművészeti vásár kezdete
13,00 óra: Vásári forgatag kezdete — Táncmuzsika
17,30 óra: Rongyos-buli kezdete
22,00 óra: A hatalom visszarágódása

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő: DR. SZABÓ MAGDOLNA

Szerkesztőség: 6720 Szeged Dugonics tér 12. Telefon: 12-119

Megjelenik havonta kétszer. Ára: 1,50 forint. Előfizetési díj egy évre 24 forint

Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat. Szeged. Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740

Telefon: 12-633. Telex: 82-282

Felelős kiadó: Kovács László igazgató

Szegedi Nyomda Szeged Bajcsy-Zsilinszky u. 28. sz. 6720

1980. III. 26. — 1274 —

Felelős vezető: Dobó József igazgató

